

שמאי דוידסון, 1926-1986

מר' שמאי דוידסון

פרופ' שמאי דוידסון (Shamai Davidson) נמנה עם קבוצה מצומצמת של פסיכותרפיסטים ישראלים, אשר הקדישו חלק משמעותי בעבודתם הנקצועית למתן טיפול נפשי לניצולי השואה. כאדם שקרובי משפחתו ניספו במחנות הסוואה בידי הנאצים ועוזריהם, ובנעל השקפת עולם ציונית, החליט לעזוב את אירלנד – המדינה והסביבה התרבותית שבתן טלה, גדל ורכש את השכלתו הרפואית, ועלה למדינת ישראל הצעירה עוד כטרם הגנה עשור שנים לחייוסדה. כאן החליט על דרכו המקצועית, השתלם בפסיכיאטריה, החל לעבוד בתחום בריאות הנפש בקהילה, ובגיל 47 התמנה למנהל הרפואי של בית החולים שלוחתה והחליף את פרופ' רות יפה, בתפקיד אחרון זה פעל רבות לרווחת החולים וניצולי השואה.

אך עבודתו המבורכת הגיעה לקצה עם מותו הפתאומי בגיל 59. פרופ' דוידסון יינכד כמי שהרס רבות לפיתוח השירות הקהילתי כאיפה עוד בשנות השישים למאה הקודמת, לשילוב הפסיכיאטריה ברפאה הכללית, וכן כמי שסיבל בבעיותיהם הנפשיות של ניצולי השואה, חקר אותן ופרסם עליהן עבודות מדעיות (1).

תייג

בדבלין ובגלגו למד בבתי ספר יהודיים ונגיל צעיר גילה עניין ביהדות ובציונות. כאשר הנאצים עלו לשלטון במדינתה והחלו במדיניות ובתעמולה האנטישמיות שלהם, הוא נעשה מורד מהדיעות הרעות, וכבר מגיל צעיר חש תחושת עניין עמוקה ומעורבות במדל היהודים שגרסו. כשהיה בן אחת עשרה, מצא בבית סבו ספר מטריד בשם "הקודה הצהובה" (2), ובו תיאור ותיעוד מפורטים של הרדיפות, ההשפלות, העינויים והרציחות שעברו על יהודי גרמניה. דוידסון הצעיר ראה את התמונות והקריקטורות שהופיעו בדפי העיתון הגאנץ "דר שטידט" והוכה בהלם. אביו אהרון היה היחיד מבני משפחתו שעזב את פולין. הוא שמר על קשרי מכתבים עם שתי אחיותיו, כעליהן ושמונת ילדיהן. שמאי סיפר פעם כי פגש את קרוביו ושיחק עם אחדים מילדיהם כאשר ביקרו את משפחתו בדבלין בהיותו בן שש או

שמאי דוידסון טלה ב־13 באוגוסט 1926 בדבלין, בירת אירלנד, וזאת הבכור מארבעה בנים לאהרון, אהרון דוידסון ובני סוק, אביו, יליד סלונים וכיום במלבורן ובסנר בפולין. התחנך בעיר לודו והגה לאירלנד ב־1929, את אשתו מני הכיר בגלגו ובה נישאו. משפחתה של בני הייתה מליטא לסקוטלנד, ושם היא נולדה. לאחר שנולד להם שמאי הבכור, נולדו שלושה בנים נוספים: טרי, ג'וליאן וקנת. כאשר שמאי היה בן שמונה, עברה משפחתו מדבלין אל גלגו, בה אביו נפשה איש עסקים מצליח ויצרן צמר. שמאי גדל באווירה יהודית מסורתית.

המוסיום סמטס לזכות לבן אהון (אילן הייטס) בו על שמאי דוידסון, על היחיד שמסר ואמר בניו רחמים ה.

שמאי וג'ני נישא, וכך מהרה נולדו שני בניהם הגדולים ודו ויונתן. שמאי וג'ני, שהתגידה, ניהלו בית יהודי פתוח, ליברלי, וחילוני. על אף השורשים היהודיים הממקדים שלו, שמאי לא היה בעל סנטימנטים דתיים, וזאת למרות שעניים משלושת אחיו ניהלו אורח חיים יהודי אורתודוקסי. עבור שמאי, העלייה לישראל, שמשמעה לגור בה ולגדל בה את משפחתו וילדיו, היתה בעלת משמעות רבה בהרבה מאשר קיום מצוות החלכה היהודית המסורתית. הוא חש כי הישגותו בטלה לא תישב עם ילדים יהודיים, אשר לפי השקפתו, גדלו לעתים קרובות עם סוג של חסינות נחיתות יהודי, שאינו קיים אצל מי שחי בישראל.

עם סיום לימודי הרפואה החליט שמאי להתמחות בפסיכיאטריה והחל את מסלול ההתמחות בבית חולים פסיכיאטרי במחוז אסקס (Essex) שבמחוז אנגליה, קרוב ללונדון, הוא המשיך וסיים את התמחותו בפסיכיאטריה ב־1955 בבית חולים פסיכיאטרי הממוקף לבית הספר לרפואה של אוניברסיטת אוקספורד. הבחירה בפסיכיאטריה ובפסיכותרפיה כתחום התמקצעות שלו נראתה כבחירה טבעית עבורו. לזכרו אשתו, שמאי ירש מאמו את האהבה וההתעניינות שלה בגני אדם, שכן "היא היתה פסיכותרפיסטית מטכנולוג" (2). על 1956.

ב־1956 שמאי ביקר בישראל לראשונה בחייו והבטיח את מקומו בפסיכיאטרי בבית החולים "טלביה" בירושלים. בדצמבר 1955 עלו שמאי וג'ני עם שני ילדיהם הקטנים לישראל והתיישבו בירושלים. כעבור זמן קצר נולדה להם בת בשם מיכל. שמאי ידע טעם עברית מלימודיו בבתי ספר יהודיים בדבלין ובלונדון. כמטבח שנתיים למד באוניברסיטת אוקספורד, ורכש לעצמו שליטה בה. הסתגלותו לחיים בישראל היתה קלה ומהירה, הוא הודה באופן מיידי עם המדינה היהודית החדשה ולא סבל מקשיי קליטה שנפלו בחלקם של עולים חדשים רבים אחרים. הוא אהב את המדינה ואת תושביה, ואף פעם לא הצטער על החלטתו לעזוב את מולדתו ולחיות בישראל, בה חי ועבד במשך קצת יותר משלושים שנה. ביום חמישי, 18 במרץ 1986, נקלע שמאי דוידסון לסיבוכים רפואיים שהופיעו בעקבות ניתוח מעקפים שגרתי שעבר בלבו כשבוע ימים קודם לכן בבית החולים שיבא, ונפטר באותו בוקר בשנת החמישים ותשע לחייו (1), 14.

הוא הובא למנוחות ונטמן בבית הקברות שברמת השרון, אשתו ג'ני, שחלכה לעולמה ב־2012, נטמנה לצידו.

עשייתו המקצועית

ד"ר דוידסון, הפסיכיאטר הישראלי הצעיר והעולה החדש, לא יסל היה להבין את השתיקה ואת האדישות, לכאורה, מצד עמיתיו בישראל כלפי גורלם של ניצולי שואה מרובים שפנו לטיפול. באותה תקופה שרר מעטה של הכחשה סביב השנים

שבע. בינואר 1939 נסע אביו של שמאי לבקר את בני משפחתו בפולין בניסיון לשכנעם לעזוב את המדינה, אך ללא הצלחה (1). שניים משלושת אחיו הצעירים של שמאי היו אף הם פריסמורים: ק"ר דוידסון עבד כרופא מרדים בבית החולים "המכה" בירושלים ונוליאן היה פסיכולוג באוניברסיטת טנספורד שבקליפורניה, בעוד שהאח הצעיר, קנת, נותר להתגורר בלונדון וניהל את עסקי המשפחה.

לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה, גברה יותר ויותר הדאגה לבני המשפחה שנפולין, אביו של שמאי ניסה לעקוב אחר מה שעלה בגורלם. הטריד האחרון שנתקבל מהם היה על גני גליה שנכתבה ונשלחה טגנו לודו ואשר הוטבעה עליה חותמת הצנזורה של הגסטפו. לפי מה שנכתב בה כל בני המשפחה חשו בטוב אף אחר לא היה יכול להאמין לרברים שנכתבו בה. שמאי הצעיר ידע כי אביו ניסה באופן עקבי להשיג מידע מסף, וכי היה מוסרד מאוד מהחשבה על משפחתו שאבדה וככל הוצה מנודד שינה ומחזרת. לאחר סיום המלחמה נודע לבני משפחת דוידסון כי שתי אחיותיו של האב אהרון וכל ילדיהן ניספו בגטאות ורשה ולודו ובתאי הנו של סרבלינקה. מבלי של אביו של שמאי על אובדן מלשפחתו היווה מעטה נבדה על שמאי בשנות התבגרותו, וריפתם של היהודים והשמדתם בידי הנאצים הפכו להיות חלק אינטגרלי מתודעתו ומהותו היהודית. תחושות אלו הפכו בהמשך להיות חלק ממשיכותו המוקדמת לציונות. הוא חש כי לאחר השואה, לא נותר אלא תקום אחר שבו היהודים יכולים וחייבים לחיות (1). בראיין שנעשה עמו ב־1976 אמר: "עליתי, כי רציתי לאפשר לילדי הנחית יהודית מלאה, לא לפי המסורת של חיי היהודים במדינת הטרנס... ראיתי במדינת ישראל טבע שיקיפי וביטחונים של הגם היהודי, ששבר טראומטיזציה מה רבה, ורציתי לתרום את תחושת הבטחה להתחיל שיקום זה (2). אביו של שמאי ביקר בישראל, רכש בה חלקת קרקע, וקיווה להתיישב בה ביום סן הימים, אך לא היה ביכולתו לממש זאת. שמאי החליט להגשים את חלומו אביו והכין עצמו למשימה זו.

בהגיעו לגיל 18, שמאי החל ללמוד רפואה בבית הספר לרפואה של אוניברסיטת גלוגו, וב־1950 סיים את לימודיו. במהלך עבודתו כסטאגר צעיר בבית חולים בלונדון, פגש בג'ני סילבסטר, שעבדה כאחות באותו בית חולים והיתה צעירה ממנו כשבע שנים. ג'ני לא היתה יהודיה ומצאה ממשפחה וולטית עתיקה מצד האם, ואילו מצד אביה היא צאצאית של ההוגנוטים. הפגוש בין שמאי, שהיה ציוני ומורשש במסורת ובדת היהודית, ובין ג'ני הצעירה והחבת האופקים, הפתיעה את בני משפחתו. שמאי היה מופתע לגלות בפגישתם הראשונה כי ג'ני לא היתה מודעת לשואת היהודים במהלך מלחמת העולם השנייה. הוא לא היה מסוגל להבין כיצד הושא לא בעי בלבם של אנשים.

טופיע 'אוינטראקציה בין החולים תוך-נפשיים ובינ-אישיים... חיות לעדה מתפתח זה של פסיכיאטריה חברתית היא יצירת מערכת מצוינות ופסיכיאטריה שבה המדפאה הפסיכיאטריה תמלא את התפקיד המרכזי' 81, עמ' 15.

הקובץ זה שלוש עמודים – ילדים, מתבגרים ומבוגרים – ומופיעים בו 13 מאמרים שנכתבו ברובם הגדול בעקבות הרצאות ביום עיון ביולי 1972 במרפאת 'לין' בחיפה לציון עשור להקמת המרפאה. דוידסון עצמו פרסם בו ארבעה מאמרים: על המטרות, ההתפתחות והבעיות שעומדות בפני המרפאה לבריאות הנפש; על הטיפול במתבגרים ונטולי מניע; על טיפול בזוגות נשואים על-ידי זוג מטפלים יחד עם רבקה יורשע ו'לא ועל טיפול בניצולי השואה. הקובץ זכה לביקורת עיתונאית אוהדת, כגון זו של אלי קינן שפורסמה במוסף הבריאות של העיתון 'דבר' (מרפאות לבריאות הנפש, 'דבר', 1974, א.א. עמ' 10).

בשנים 1969-1973 שימש כמרצה בכיר בפסיכולוגיה חברתית בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה (6), דוידסון לא פעל רק בתחום הגר של מקצועו, וראה עצמו כפסיכיאטר הפועל במסגרת של תרבות החברה שבה חי ושל הקהילה שהוא חלק ממנה. ברוח תפיסה זו נתן ייעוץ לתיאטרון חיפה בהיבטים שונים הקשורים לרמויות שנופיעות על המטה (7), וכן הרצה במסגרת 'האוניברסיטה הפתוחה' על 'החיבת הפסיכולוגי של עמידת היהודים בשואה' ('מעריב', 24.3.1986, עמ' 14).

ב-12 שנים לאחר שמשפחת דוידסון עזבה את ירושלים ועברה לחיפה ב-1973, רוצה שמאי דוידסון למנהלו הרפואי של בית החולים הפסיכיאטרי 'שלוחתה' בהוד השרון, המסיני לבית הספר לרפואה של אוניברסיטת תל-אביב. מטפיק זה החליף את פרופ' רות יפה שפרשה למטלאות. פעם נוספת ארוז בני משפחת דוידסון את תפניהם ועברו מחיפה אל הוד השרון. טיד לאחר המעבר פרצה טלחמת יום הכיפורים. שני הבנים הגדולים של הזוג דוידסון טלו חלק במלחמה זו בתפקידי לחימה. הוריהם לא שמעו מהם דבר במשך זמן טה, ומגובן שהיו חרדים לגורלם.

המינוי החרש של שמאי דוידסון למנהלו של בית החולים שלוחתה, אשר שירת אוכלוסייה מגוונת שהתגוררה בערים. בקיבוצים ובמפרים יהודיים וערבים, לא היה קל. בבית החולים היו מחלקות לאשפוז מלא ולאשפוז יום, מרפאה לחולים אמבולטוריים, וכן שירותים קהילתיים שיתבו כולם לכל קבוצות הגיל. בית החולים שימש גם כמוסד לימודי שסיסס הכשרה, התמחות והשתלמות לסימן מקצועות בריאות הנפש. שמאי דוידסון שמע אנרגיה, אמביציה ורעיונות, שאותם שאף להטמיע במוסד היוקרתי שניהל ואשר פעל באוריינטציה פסיכואנליטית מובהקת ואקדמית שהיתה מנת חלקם של אנשי

הטריזת טי'1939 ועד 1945. חולים לא נשאלו הרבה ביחס למה שעבר עליהם במהלך שנות השואה, והם מצדם לא התלהבו כלל לספר על כך. הניסוי הסמוי היה שיש לשכוח את כל המרטיה הזו, עבור הישראלים היתה זו כרשה במידה מסוימת להחזיק כי יהודים 'הלכו ונשחטו כצאן לטבח' ללא התנגדות. במידה מסוימת היה גם סוג של רגש אשם בלתי-מודע עקב כך שבגוד ירדני אירופה הושטחו ונמחדו, נמשט החיים בארץ ישראל והתנהלו כהרגלם, מבלי שנעשה יותר מדי לשינוי טרלם האיום של הקורבנות במדינות אידיות. שמאי דוידסון היה חלון בכך שנמנה עם הראשונים בישראל אשר הסירו את מעטה השתיקה. הוא התנסה לנושא בצורה כפיתית. נלחם כנגד השתיקה והתחשפה בכך שבדיק, חקר והרצה שוב ושוב אודות השואה והשפעותיה על הניצולים. בכל פעם שפגש אדם שסרד את השואה, אף אם היה זה בעת חופשה, נגנס פנו לשיחה ולבידוד מפטיקים שהיו יכולים להיסך במשך שעות, גם כאשר הרבר היה על חשבון תוכניות אחרות שהיו לו לחופשה (8).

במהלך חמש שנותיו הראשונות כעלה חדש, עבר שמאי דוידסון כפסיכיאטר תחת ניהולו של פרופ' צבי ויניק, שהיה פסיכואנליטיקאי, והחל ללמד פסיכיאטריה בבית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה. ב-1960 החל דוידסון את המשרתו במוסד הישראלי לפסיכואנליזה. הוא עבר אנליזה אצל שני אנליטיקאים ישראלים, הראשון בירושלים והשני בחיפה, וב-1969 סיים את הכשרתו והתקבל כחבר שלא טן המניין בחברה הפסיכואנליטית הישראלית. ב-1961, לאחר עבודה של חמש שנים בבית החולים הפסיכיאטרי 'מלביה' בירושלים, שבמהלכן שימש כמנהל מחלקה לפסיכיאטריה, החלים ר'ר דוידסון, שהיה כבר פסיכיאטר מצליח בן שלושים וחמש, כי הגיע זמנו לעבוד באופן עצמאי. הוא עבר לחיפה, תחילה ניהל מרפאה קטנה לבריאות הנפש במרכז המרמל, ולאחר מכן, ביולי של אותה שנה פתח את השירות הפסיכיאטרי במסגרת מרפאת לין הירועה של קופת חולים הכללית בחיפה, וניהל אותה בעזרת צוות רבי-טקועי. תחילה עברו במרפאה ארבעה אנשי צוות בלבד, וכעבור עשר שנים היא מנתה כבר 21 חברי צוות: פסיכיאטרים, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ואנשי מנהלה. ביניהם אחו זיכר של עולים חדשים, אשר נקלטו במלחה בעבודה הפסיכיאטרית. הוא ובני משפחתו, שמנתה כבר ארבעה ילדים, שהעיד בהם, אהוד, נולד ב-1959, עזבו את ירושלים ועברו להתגורר בחיפה, ובה נרו במשך 12 שנים (9).

במלאת עשר שנים להקמת המרפאה, עך דוידסון קיבץ מאמרים שיצא לאור בשם 'תחומי פעילות פסיכואנליטית' (5). כ'מותה דברים' שכתב כהקדמה לקובץ זה תיאר את תפיסת עולמו המקצועית, שבמרכזה עמדה הגישה לפיה החולי הנפשי

פסיכולוג והיסטוריון טהאניברסיטה העברית ומבכירי חוקרי הג'נטרי, והוספר המנוח אלי ויזל את "הטורנו לחקר השואה ורצח עם" בירושלים.

ב־1979 מונה כפרופסור חבר בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר אילן. הוא גם היה מופקד הקתדרה ע"ש אלי ויזל לחקר השואה והטראומה הפסיכוסוציאלית שלה במסגרת לחקר השואה שבאוניברסיטת בר אילן. היה זה מינוי מיוחד שנטריתו לאפשר לו המשך מחקר והוראה של השפעות השואה, הטראומה המסיבית והשפעתה על הניצולים ועל ילדיהם. הוא נמנה גם עם חברי המועצות של כתב העת הישראלי לפסיכיאטריה. ב־1976 היה חוקר אורח במחלקה לפסיכיאטריה ולטרעני התנהגות בבית הספר לרפואה של אוניברסיטת סטנפורד שבארצות הברית. ב־1983 היה חוקר אורח במרכז ללימודים עבריים ויהודיים באוניברסיטת אוקספורד, ושם יכול היה להמשיך בעבודתו ובמחקריו על ניצולי השואה באווירה הנעימה והמיוחדת של המרכז. באותה שנה מונה דוידסון כפרופסור חבר קליני בבית הספר לרפואה שבאוניברסיטת תל-אביב, ובו היה מועדב באופן אקטיבי עד מותו. ראוי לציין כי כל ארבעת ילדיו בחרו ללמוד ולעבוד במקצועות שונים שבהם ניתן סיוע לבני אדם, דבר שללא ספק היה משמח את אביהם. בנוסף לכל הפעילויות של דוידסון כפסיכיאטר, כמנהל מרכז לבריאות הנפש ובחוקר, הוא המשיך להקדיש חלק ניכר מזמנו ומתעניינותו לעבודתו הפסיכואנליטית והפסיכיאטרית. הוא היה מוערך כמטפל מחונן, אדיב, חם ומסור, שמטפלו המרכזיים – רובם הגדול ניצולי שואה וצאצאיהם או קרובות של אירועי מצוקה פסיכולוגית אחרים – אהבו אותו וכיבדו אותו מאוד (1).

כמה חודשים לאחר מותו נמנה פרום' טשוני לבקשת אלמנתו של דוידסון להשלים את 'הסיטופיה הבלתי גמורה' שלו אודות ניצולי השואה. כעבור שנים אחדות יצא לאור ספר שכולל עשרה מאמריו של דוידסון על השואה ועל השפעותיה על הניצולים ועל בני משפחותיהם. כותרת הספר מבטאת בצורה קולעת ביותר את המסר של ניצולי השואה לדעתו של דוידסון: "להיאחז באנוש" (Holding on to humanity). להלן יובא קטע מההקדמה לספר, ואשר מבוסס על רשימת שונות שכתב דוידסון על עצמו ועל השואה:

"הקשר המפיתי שלי לאורך חי עם השואה מקורו בדחף לעסוק במטרות חיים טובות, קיומיות, עצומה ומשמאל. מה שמעניין אותי ביותר הן השאלות של שחור ולבן – ולא האסור – של העצמות היסודיות אשר כרוכה בעצמות שבאימפריאליזם אנושית ובחברות שבמציאות מטרות. יש בי שאיפה עמוקה להציג את המציאות המתחדת של הסבל האנושי ואת העלמותו אריות-המחנה על כל חייכם של הסובלים ואף על העברית הבין-דורית, הרושפות והרצוחות של יהודי ארוסה היו בתודעה שלי משא מרכזי מאז ילדותי ולאורך כל חיי. הן עבשו את החיים שלי... מכלול של אפי בשל הכחלת בני משפחתי בשואה, העיסוק

הצוות המקצועי המכיר שעבדו בבית החולים. מטבע הדברים מרכיבים היו נאמנים למנהלת שפושטה, ורק בהדרגה הצליח דוידסון להטמיע את השינויים שהוכננו עליהם ונעשה מקובל כמנהל יצירתי.

הוא פעל במחשבות ובתגובות, ולטרות מידה מסוימת של התנגדות וביקורת שהוסטטו ביחס לצורת ניהולו והנהגתו, הצליח לפתח, לקדם ולהביא את בית החולים לכן שיהיה מרכז מודרני לבריאות הנפש. הוא למד להעריך ולקדם את האווירה המשפחתית המיוחדת של אנשי הצוות, שהעניקו יחס חם ואנושי למטופלים ולבני משפחותיהם, תוך שטיחה על אווירה קולניאלית וחברית בין אנשי הצוות לבין עצמם (2).

דוידסון טען כי הפסיכיאטריה עצמה הייתה לטתים קרובות מוגבלת ומקובעת לתחומיו של בית החולים הפסיכיאטרי. הוא האמין כי על הפסיכיאטריה להתרחב ולחדור אל כל תחומי הרפואה והשירותים הקהילתיים, ברוח זו הוא פתח ברעננה שלושה מרפאות של בית החולים "שלוותה" שאותו ניהל, וכך לטענה הוציא לקהילה שירותים מקצועיים מתוך בית החולים. מרפאה זו, שמהווה חלק מרפאה כללית, נקראה מרפאת הנוטרים ולאחר מותו הוסב שמה על שמו. הוא גם פתח בתל מונד שלושה קהילתיים של בית החולים בצורת מרפאה קטנה, וכן הקים יחידה שיקומית בכפר סבא שנועדה לטקס נפגעי נפש בקהילה. דוידסון פעל גם להקמתה של עמותת "דור", שעיסוקה עם היום ובהצלחה רבה בשיקום נפגעי נפש בקהילה.

שמואל דוידסון גם חתר לכן שהפסיכיאטריה תיעשה חלק אינטגרלי מנפשותם של הרוסאים בבית חולים כללי, וכי ישנם דגש רב יותר על היבטים הנפשיים של התחלואה הגופנית (liaison psychiatry). הוא היה מודע לסיכון שמתן בפיתוח רפואה בעלת אוריינטציה טכנולוגית, מדעית ומחקרית בולטת, שעלולה להביא לנטישת הסודל ההוליסטי המסורתי של הקשר רופא-חולה ולגרום לה-הומניזציה של הרפואה. לפני מותו אף החל לפעול לשילוב פסיכיאטרים בהוראת הרפואה הפנימית לסטודנטים לרפואה, כדי להדגיש בפניהם את חשיבות היבט הנפשי בכל מחלה ואת החשפעות ההדדיות בין הנפש והגוף (3).

בנוסף ליחסה ופיתוח שירותים פסיכיאטריים קהילתיים, הקדיש דוידסון חלק גדול מזמנו ומרצו לשואה ולהשפעתה הטראומטית על הניצולים ועל בני משפחותיהם. נושא זה הייתה עבורו תמיד מקור להתעניינות מיוחדת. באחד טרגאיות ענתן טען כי "אני מרגיש חובה אישית לפבור בתחום זה. לעצמי וזו רק לא הקרישו תשומת-לב מספקת לבעיה" (4). הוא גם התעניין בעיון מהשפעות הנפשיות של השואה על ילדיהם של ניצולי השואה (בני "הדור השני"). ב־1979 הקים יחד עם פרום' ישראל טשוני,

7. The development of a psychiatric rehabilitation service: A two year pilot project (with Eric Moss). *Int. J. Rehab. Research*, 3: 45-55, 1980.
8. The therapeutic club: Social rehabilitation of psychiatric patients (with Eric Moss). *Int. J. Rehab. Research*, 3: 339-347, 1980.
9. Attitudes towards mental illness in a sample of Israeli rehabilitation workers (with Eric Moss). *Int. J. Rehab. Research*, 5: 45-55, 1982.
10. The book of the International Conference on the Holocaust and genocide (with Israel W. Charney). Tel Aviv, The Institute of the International Conference on the Holocaust and Genocide, 1983.
11. Human reciprocity among the Jewish prisoners in the Nazi concentration camps. In: Gutman Y., Saf A. (Eds.), *The Nazi concentration camps: structure and aims, the image of the prisoner, the Jews in the camps*. Jerusalem, Yad Vashem, 1964, pp. 555-572.
12. Families bereaved by war, Holocaust and terrorism in Israel. *Bereavement Care*, 3: 4-5, 1984.
13. A community model of psychiatric rehabilitation (with Eric Moss). *Psychosoc. Rehab. J.*, 7: 38-47, 1984.
14. Life with discharged psychiatric patients: The experience of students living in a community group home (with Eric Moss). *Psychosoc. Rehab. J.*, 8: 42-55, 1984.
15. Group formation and its significance in the Nazi concentration camps. *Int. J. Psychiatry Relat. Sci.*, 22: 41-50, 1985.
16. Psychiatric emergency service - its role in primary care (with Amihay Levy and Avner Elizur). *Int. J. Psychiatry Relat. Sci.*, 22: 135-141, 1985.
17. Intensive family intervention in a community consultation framework (with Erel Shalit). *J. Fam. Ther.*, 8: 61-78, 1986.
18. Integrated mental health care: The Shalvata mental health center. *World Hospitals* 22: 11-13, 1986.
19. The family physician in the frontline of compulsory psychiatric admissions in Israel (with Amihay Levy). *Med. Law*, 6: 349-352, 1987.
20. Avoidance and denial in the life cycle of Holocaust survivors. In: Edelstein E.L., Nathanson D.L., Stone A.M. (Eds.), *Denial: A clarification of concepts and research*. New York, Plenum Press, 1989.
21. Holding on to humanity - the message of Holocaust survivors: The Shamai Davidson Papers. New York, New York University Press, 1992.

סיכומים:

1. Neumann M., A biographical note. In: Charney I.W. (Ed.), *Holding on to humanity - the message of Holocaust survivors: the Shamai Davidson papers*. New York, New York Univ. Press, 1992.

המסמך כמכלל המסמכים שליוותה זאת, כמורים וכתובות שאדם נתינים למחיקה של שנות התכונות. כתובת נוסף, ולמרות שנדלתי במישור יחסי במקוטלני במהלך מלחמת העולם השנייה, תפסה המערכת המוציאה להשפעת חודשים חלק אינטגרלי בתודעתי ובזוהר היהודית שלי. כהמשך חרבי בא לביטוי בצורה שלי להתיישב בישראל ובמחויבותי שלי לעבוד עם יצואי שואה ולספל בהם. חסתי שייכות אליהם בישראל... הייתי עם פסוק ברפיק של מה היה יכול לעלות בגורלי... אך הייתי מסתור בטבעת הריסות מה היה עלי לעשות כדי לשרוד בזו היה בדרך להאליט הריבוי החלטות מחדשות במצבים אלה, כגון לבחור בין חיים ובין מה הו' וילדים... מדוע צריכים להיות הבודלים מה בלתי נמכלים בגדלים של בני אדם אך ורק כתוצאה מסקריות בלבד?...

אני חודתי את השואה באמצעות האופן של אבי את אחיותי וילדיותו, שאותן מגשתי בחיותו בן חמש או שש שנים. בשיאו של השיטה האירשלי של עצמי, אני זוכר כיצד התעקשתי לשוב בסירה עם המבטאים, כשאני בדרך וסיילל עד שהם נצטוו הייתי הילד החודי בין כל המסוגלים האליטה... מסעך שנים רבות, במהלך חי המבטאים, היו לי מנציות ביחס ליחסים של המבטאים האנשים, לידות בהם באמצעות מל' ידיו ודני כלמי נראה. להחיים רבים סבני חודי אשר הרשטנו מרוחק נחשואה עקב אופן בני המספחה של חודיים היו שאיפות כאלה לקום נעזי תחליף לחודיים אשר אמדו מה חרבת! להיות אקטיביים במקום מסיכויים" (21, עמ' 1-5).

מותו הפתאומי והבלתי צפוי של שמאי דוידסן שהגיע במרם עת היווה מנהל קשה לכל ידיו ומשרי, הפסיכיאטריה הישראלית איבדה אחד ממנהיגיה המרכזיים ביותר. בית החולים "שלוחות" איבד את האדם שניהל אותו ועמד בראשו במשך למעלה משלוש עשרה שנים. מטופליו איבדו מטפל מסוג, אנושי, ובעל לב חם. בני משפחתו איבדו בעל ואב אוהב חריש. על אף שחלפו למעלה משלושים שנה מאז פטירתו, חסרונו מורגש היטב בקרב כל מי שהכירו וחוקרו.

מבחר ספרים וכתבים:

1. דוידסן ש., נעורך, הנחסי פלילות מסיכומים שייחתי, חישה, הוצאת השולחן הרקאיית במרכז קס"ח ובחשתחמות איתכרסיסה חישה, 1973.
2. דוידסן ש., רחמי המשפחה האשטו והפסיכיאטרי החשו - החזית מקשיחה תנס ע לוי, חישה, 108: 539-536, 1985.
3. The therapy of the unconsummated marriage (with Rosa Yiftach). *Psychother. Theo. Res. & Prac.*, 13: 418-419, 1976.
4. Short-term treatment in a general hospital following a suicide attempt (with Ruth Radwan). *Hosp. & Comm. Psychiatry*, 28: 537-538, 1977.
5. Massive psychic traumatization and social support. *J. Psychosom. Res.*, 23: 395-402, 1979.
6. The clinical effects of massive psychic trauma in families of Holocaust survivors. *J. Marit. Fam. Ther.*, 6: 11-21, 1980.

2. Henson H.H., The yellow spot: the outlawing of half a million human beings. London, Victor Gollancz Ltd., 1936.
3. סלנסקי ג., זיקקת של יחידה: שלושה – מרכז לבריאות הנפש. מידע לופא, 7: 38-42, 1976.
4. Neumann M., Obituary: Samai Isaac Davidson. Bull. Roy. Coll. Psychiatrists, 11: 73, 1987.
5. זיידמן ש. (עורך), תחומי פעילות פסיכיאטריות. חיבה, הנצחה, המחלקה הרפואית במרכז קוס"א והשתתפות אוניברסיטת חיפה, 1973.
6. טיטן ט., לוכד נעדרים – פרופ' שמאי זיידמן ר"ל. מידע לופא, 1986, 49-48: 144.
7. פורת א., לוכד נעדרים – פרופ' שמאי זיידמן ר"ל. מידע לופא, 1986, 51-49: 144.
8. Fratantoni E., Healing the soul in the age of the brain: why medication isn't enough. New York, Penguin Books, 2001.

פרופ' אליעזר ויצטום וד"ר יעקב מרגולין, עורכי המדור

elyia@actcom.co.il

jaacoh.margolin@gmail.com

**התוכנית התלת-שנתית
לפסיכותרפיה בילדים ונוער 2017-2020
של מרכז עפרוני וסמינר הקיבוצים**

עפרוני
מרכז
לפסיכותרפיה
בילדים

העמדה הטיפולית בחוכנית מדגישה את הקשר הטיפולי בין הילד, ההורים והמטפל. קשר המתאפיין בתהליך של הקטבה טיפולית וכבוד לקצב האישי, כשהמגע והחיבר הרגשי, הן של המטופל והן של המטפל, והצאם במרכז.

- התוכנית מתמקדת בתחום הטיפול הדינמי כלדי, ונער והוריהם, ומלכת נשאים **ייחודיים לתחום**
- לסייה **תיאורטית** רצף לפינה מהותיות **החנעית**
- תהליך קבוצתי המבטיח את המשתתפים באופן **חופשי** עם נשאים טיפוליים.
- הלמידה מתקיימת **בקבוצה מצומצמת** ו**קבוצה** לאורך שנת הלימודים.
- **סגור** מקצועי המסמחה בטיפול בלדים צוער ונוראת התחום לאנשי מקצוע.

קהל היעד פסיכולוגים וקלינים, חסכים התפתחותיים, שיקויים ורפואיים, ע"ס בעלי תואר שני טיפול ומטפלים באמנויות בעלי תואר שני, העוסקים בטיפול בילדים ונוער, מספר הקופות מצומצם ושפר לתעל תואר שני בתחום טיפולי יוצר.